

I. В. Мосійчук,
аспірант кафедри підприємництва, торгівлі та логістики,
Луцький національний технічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-0096-3861>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.12.178

ІНВЕСТИЦІЙНА СКЛАДОВА СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

I. Mosiichuk,
Postgraduate student of the Department of Entrepreneurship, Trade and Logistics, Lutsk National Technical University

INVESTMENT COMPONENT OF STRATEGIC DEVELOPMENT OF CONSTRUCTION ENTERPRISES IN UKRAINE

У статті аргументується, що війна в Україні спричинила зміну підходів до стратегії розвитку будівельних підприємств. Встановлено, що інвестиційна складова стратегічного розвитку будівельних підприємств є комплексним системним процесом, що вимагає від суб'єктів постійного вдосконалення, розробки адаптивного плану до змін як у внутрішньому, так і в зовнішньому середовищі. Удосконалення інвестиційних можливостей є ключовим елементом у стратегічному розвитку, оскільки забезпечує гнучкість і стійкість підприємств в умовах нестабільності.

Зазначено, що вибір дієвої інвестиційної стратегії має враховувати перспективи розвитку будівельного підприємства, відповідати основним принципам та наявним внутрішнім і зовнішнім ресурсам на підприємстві. Це означає, що стратегія повинна бути не лише обгрунтованою з точки зору економічних показників, але й реалістичною з огляду на наявні ресурси і можливості підприємства.

Запропоновано етапи розробки інвестиційної складової стратегічного розвитку будівельних підприємств, які містять декілька ключових кроків: 1. Створення стратегії будівельного підприємства з урахуванням інвестиційної складової. Цей етап включає визначення довгострокових цілей і пріоритетів, які будуть спрямовані на максимізацію інвестиційної привабливості підприємства. 2. Аналіз діяльності будівельного підприємства. На цьому етапі проводиться детальний аналіз поточного стану підприємства, включаючи фінансові показники, ринкову позицію та ефективність існуючих бізнес-процесів. 3. Формування та коригування загальнокорпоративної стратегії розвитку. Це передбачає інтеграцію результатів аналізу у стратегічний план, а також його адаптацію до нових викликів та можливостей, що виникають у зовнішньому середовищі. 4. Вибір оптимальних функціональних стратегій розвитку. Цей етап включає розробку конкретних планів для різних підрозділів підприємства, спрямованих на досягнення загальнокорпоративних цілей. 5. Пошук стратегії розвитку на основі інвестиційної складової. Це передбачає визначення найбільш перспективних напрямків інвестування, які можуть забезпечити стійке зростання і розвиток підприємства. 6. Створення плану впровадження стратегії розвитку. На цьому етапі розробляються конкретні кроки щодо реалізації стратегії, включаючи призначення відповідальних осіб та встановлення строків виконання. 7. Коригування змін в обрану стратегію розвитку на основі інвестиційної складової. Це передбачає постійний моніторинг і аналіз результатів реалізації стратегії, а також внесення необхідних коригувань для досягнення поставлених цілей.

Обґрунтовано, що інвестиційна складова стратегічного розвитку будівельного підприємства забезпечує для будівельного підприємства орієнтованість на досягнення конкретних цілей. Вона сприяє ієрархічності та підпорядкованості, узгодженості напрямів та цілей, створенню синергетичного ефекту. Крім того, стратегія має бути обґрунтованою та зваженою, що включає детальну оцінку всіх можливих ризиків та вигод. Гнучкість і динамічність є важливими аспектами, які дозволяють будівельному підприємству швидко реагувати на зміни в зовнішньому та внутрішньому середовищі. Це забезпечує підприємству здатність адаптуватися до нових умов і викликів, зберігаючи при цьому стабільність та конкурентоспроможність.

The article argues that the war in Ukraine has led to changes in approaches to the development strategies of construction enterprises. It has been established that the investment component of the strategic development of construction enterprises is a complex systemic process that requires continuous improvement, the development of an adaptive plan to changes in both the internal and external environments. The enhancement of investment opportunities is a key element in strategic development, as it ensures the flexibility and resilience of enterprises in conditions of instability.

It is noted that the selection of an effective investment strategy should consider the development prospects of the construction enterprise, align with the fundamental principles, and match the available internal and external resources of the enterprise. This means that the strategy should be not only economically justified but also realistic, taking into account the resources and capabilities of the enterprise.

The proposed stages for developing the investment component of the strategic development of construction enterprises include several key steps: 1. Creating a strategy for the construction enterprise considering the investment component. This stage involves defining long-term goals and priorities aimed at maximizing the investment attractiveness of the enterprise. 2. Analyzing the activities of the construction enterprise. At this stage, a detailed analysis of the current state of the enterprise is conducted, including financial indicators, market position, and the efficiency of existing business processes. 3. Formulating and adjusting the corporate strategy for development. This involves integrating the analysis results into the strategic plan and adapting it to new challenges and opportunities arising in the external environment. 4. Selecting optimal functional development strategies. This stage involves developing specific plans for different departments of the enterprise aimed at achieving corporate goals. 5. Searching for a development strategy based on the investment component. This includes identifying the most promising investment directions that can ensure sustainable growth and development of the enterprise. 6. Creating an implementation plan for the development strategy. At this stage, concrete steps for the strategy's implementation are developed, including assigning responsible individuals and setting deadlines. 7. Adjusting changes to the selected development strategy based on the investment component. This involves constant monitoring and analysis of the strategy implementation results and making necessary adjustments to achieve the set goals.

It is substantiated that the investment component of the strategic development of a construction enterprise ensures that the enterprise is oriented toward achieving specific goals. It promotes hierarchy and subordination, alignment of directions and goals, and the creation of a synergistic effect. Additionally, the strategy must be justified and balanced, including a detailed assessment of all possible risks and benefits. Flexibility and dynamism are important aspects that allow a construction enterprise to quickly respond to changes in both the external and internal environments. This ensures the enterprise's ability to adapt to new conditions and challenges while maintaining stability and competitiveness.

Ключові слова: інвестиції, будівельні підприємства, розвиток, управління, бізнес-процеси, функціональні стратегії, загальнокорпоративні стратегії.

Key words: investments, construction enterprises, development, management, business processes, functional strategies, general corporate strategy.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Умови економічної нестабільності в Україні, обумовлені війною, підкреслюють важливість розробки заходів із стратегічного розвитку на підприємствах різних видів економічної діяльності. Систематичні зміни в ук-

раїнській економіці, наростаюча невизначеність та висока динамічність створюють особливі умови для функціонування підприємств, особливо з урахуванням потреби в точному та своєчасному управлінні. У таких умовах розвиток будівельних підприємств без чіткої стратегії майже неможливий. Ефективно обрана стратегія дозволяє адаптуватися до змін у навколишньому середовищі, зберігати та покращувати ключові показники

діяльності, зміцнювати конкурентні позиції на ринку, модернізувати технологічні процеси, підвищувати фінансові показники тощо.

Ключовими факторами, що визначатимуть економічний розвиток будівельних підприємств у найближчі роки, буде швидкість досягнення та стабільність макроекономічної ситуації, а також підвищення інвестиційної активності. Інвестиційна активність спроможна створити такий ринковий механізм, який сприятиме економічному зростанню та повному використанню ресурсів виробництва, задовольнить всі суспільно значущі потреби без державного втручання. Низька інвестиційна активність та зменшення інновацій є основною причиною сповільнення темпів розвитку будівельних підприємств в Україні.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питаннями дослідження інвестиційної складової стратегії розвитку підприємств займалися дослідники протягом тривалого періоду.

І.І. Мазур, М.В. Коротун зазначили, що будівельний бізнес є соціально-економічною системою, яка включає замовників послуг, підрядників, субпідрядників, постачальників, консультантів і дизайнерів. Автори відстоюють тезу, що технологічні інновації (продукти та процеси) впливають на поведінку постачальників (виробників), тоді як підрядники орієнтовані на сервісні та організаційні інновації. Варто погодитися з ними, що інвестування в проєкт, який не використовує сучасні технології, може призвести до втрати комерційної вигоди або до перевитрат через недосконалість технологій. Отже, сучасні інвестори стикаються зі складним вибором: ризикувати інвестиціями в інноваційні проєкти або зазнати можливих втрат через технологічну відсталість. Автори звертають увагу на необхідність залучення прямих іноземних інвестицій для стимулювання інноваційних процесів у будівельному бізнесі та управління ними з урахуванням військового стану в Україні [1].

В.А. Величко, Є.В. Грицьков, Д.В. Зубарєв зазначили, що для забезпечення розвитку в китайських будівельних підприємствах використовують стейкхолдерно-орієнтовану стратегію управління із врахування соціальної корпоративної відповідальності. Ця стратегія виправдала себе на китайському ринку. Тому автори дослідження вважають, що її можна використати і для українських будівельних підприємств [2].

О.С. Щербина зазначив, що розробка ефективної стратегії розвитку допоможе підвищити конкурентоспроможність будівельних підприємств, зберегти наявні та завоювати нові позиції на ринку, покращити економічні показники і забезпечити ефективне функціонування підприємства в довгостроковій перспективі. Стратегія кожного підприємства є унікальною, тому загальноприйняті методики потрібно адаптувати відповідно до специфіки будівельного бізнесу, що дозволить ефективно впроваджувати необхідні зміни [3].

Ю.О. Юрченко аргументувала, що для ефективного розвитку важливо створювати стратегічний набір як систему взаємопов'язаних стратегій різних рівнів і типів. Цей набір розробляється будівельним підприємством на певний період часу, враховуючи його особливості, потенціал та можливі напрямки розвитку. Також визна-

чається стратегічна орієнтація та позиціонування підприємства у зовнішньому середовищі на основі досягнення стратегічних цілей. Варто погодитися з автором, що складність розробки стратегічного набору для будівельного підприємства обумовлена необхідністю врахування сукупності динамічних, нечітких та не завжди формалізованих цілей, а також впливу змінного внутрішнього та зовнішнього середовища і прогнозування динаміки та напрямків цих змін. Стратегічний набір для будівельних підприємств пропонується із загальнокорпоративної та функціональних стратегій (фінансової, виробничої, ресурсної, інноваційної, логістичної, маркетингової, інвестиційної стратегій, стратегії соціальної відповідальності підприємства) [4].

І. Єпіфанова зазначила, що створення інвестиційної стратегії сприятиме ефективному оперативному та тактичному управлінню інвестиційними ресурсами у житловому будівництві. Автор виділила такі ключові етапи: 1) визначення загального періоду формування інвестиційної стратегії, що залежить від прогнозованості економічного розвитку загалом, прогнозів на інвестиційному ринку та галузевої приналежності інвесторів; 2) формулювання стратегічних цілей інвестиційної діяльності, таких як забезпечення зростання капіталу, підвищення рівня прибутковості інвестицій, зміна галузевого та регіонального спрямування інвестицій; 3) розробка найбільш ефективних шляхів досягнення стратегічних цілей, включаючи розробку стратегічних напрямків інвестиційної діяльності та стратегії формування інвестиційних ресурсів; 4) конкретизація інвестиційної стратегії з урахуванням періодів її реалізації та забезпечення зовнішньої та внутрішньої синхронізації у часі; 5) оцінка розробленої інвестиційної стратегії для забезпечення її ефективності та відповідності стратегічним цілям [5].

Й. Юрченко зазначив, що розробка фінансової стратегії є тривалим і складним процесом, що включає кілька ключових етапів. Спочатку проводиться аналіз стратегічного фінансового стану будівельного підприємства, який охоплює фінансовий аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища. Далі визначаються стратегічні фінансові цілі. Потім розробляється фінансова стратегія в таких сферах, як управління цінністю, бухгалтерський облік, управління активами, управління грошовими потоками, кредитна політика, інвестиційна політика, управління фінансовими ризиками та дивідендна політика. На завершення здійснюється реалізація та моніторинг фінансової стратегії. Отже, інвестиційна складова є визначальною [6].

І.М. Вахович, О.М. Полінкевич, Л. Г. Ліпич, О. А. Хілуха, О.А. Кушнір описували потенціал розвитку будівельних підприємств, визначено, що організаційна культура є основою стратегії розвитку [7; 8].

А. Чайкіна зазначила стратегічні цілі, зокрема: утримання існуючих позицій на ринку, отримання нових конкурентних переваг, вихід на нові ринки збуту; забезпечення стійкого фінансового стану підприємства; орієнтацію на потреби споживача; реалізація наявного потенціалу. Створення та впровадження стратегії диверсифікації сприятиме стійкості та розвитку підприємства, оскільки це дозволить йому сконцентруватися на наданні послуг, які повністю відповідають потребам споживачів на ринку [9].

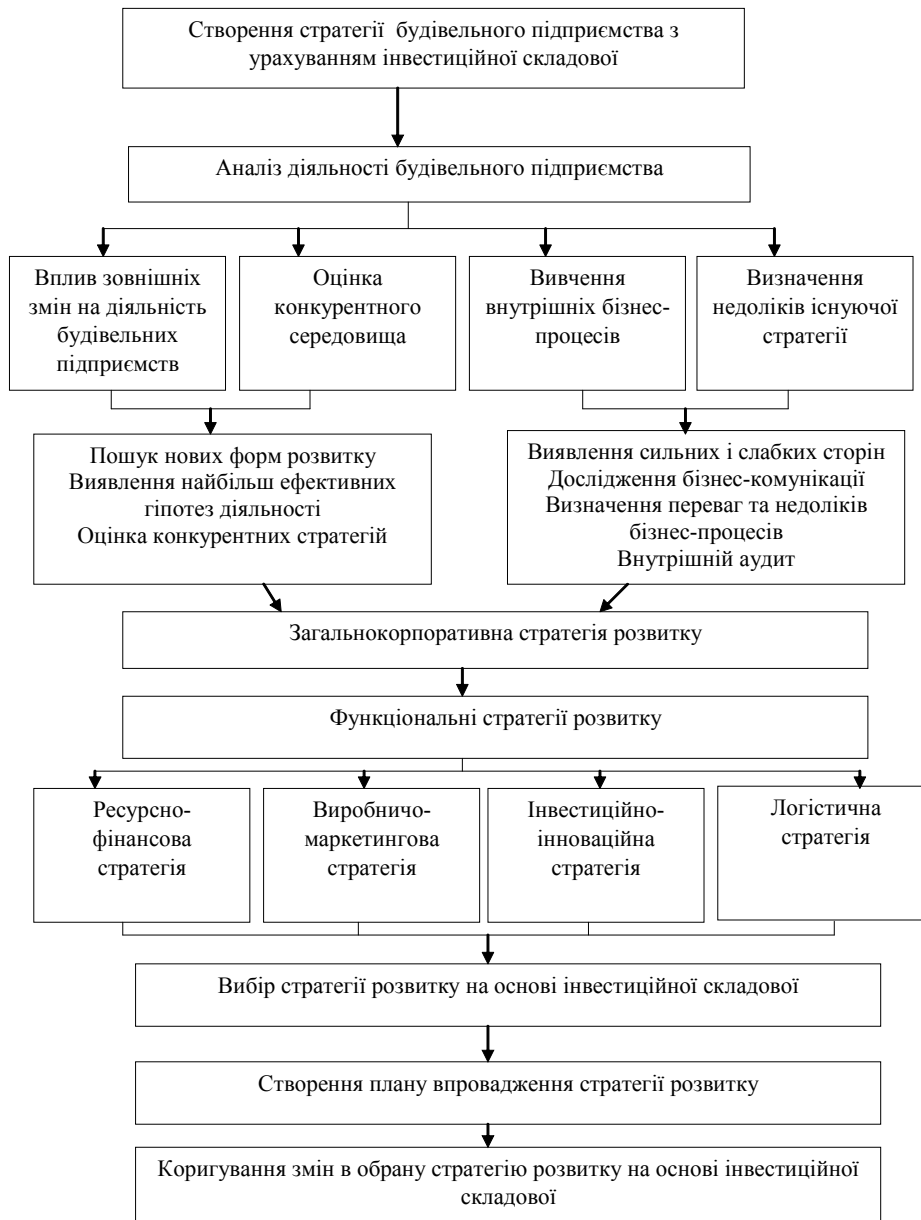

Рис. 1. Розробка інвестиційної складової стратегії розвитку будівельних підприємств

Джерело: сформовано автором.

В. Божанова, О. Кононова встановили, що стратегія повинна включати заходи щодо поліпшення господарського механізму, системи управління та планування, економічного стимулювання, та створення умов для ефективного використання потенціалу підприємства. Вони зазначили, що розвиток будівельного підприємства має базуватися на багатокритеріальній оптимізації, спрямованій на досягнення максимального прибутку та задоволення споживчого попиту на продукцію, пропонувану на внутрішньому та зовнішньому ринках, з одночасним підвищенням її конкурентоспроможності [10].

Тому, незважаючи на численні дослідження в цьому напрямку, стратегія кожного будівельного підприємства є унікальною. Загальноприйняті методики потребують індивідуального опрацювання з урахуванням специфіки роботи конкретного бізнесу, що дозволить ефективно впроваджувати необхідні зміни.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Основною метою статті є дослідження інвестиційної складової стратегії розвитку будівельних підприємств.

Завдання дослідження полягає у дослідженні сутності інвестиційної складової стратегії розвитку, вивченні етапів розробки інвестиційної складової стратегії розвитку будівельних підприємств, окреслення умов забезпечення для будівельних підприємств стратегічного розвитку на основі інвестиційної складової.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Інвестиційна складова стратегії розвитку — це комплексний системний процес, який потребує постійного вдосконалення, адаптивності та вдосконалення стратегії розвитку з інвестиційної позиції.

Вибір правильної стратегії має враховувати перспективи розвитку всіх напрямів будівельного підприємства, визначати основні принципи та забезпечувати раціональний розподіл внутрішніх і зовнішніх ресурсів. Для цього потрібно враховувати наявні інвестиційні ресурси будівельного підприємства, його вплив на навколишнє середовище з урахуванням можливостей його розвитку та зростання відповідно до обраної стратегії. У результаті реалізації інвестиційної складової стратегічного плану проводиться аналіз досягнення поставлених цілей функціонування та ефективності обраної стратегії загалом. Варто зазначити, що створення результативної стратегії розвитку будівельного підприємства можливе лише за умови послідовного виконання основних етапів (рис. 1).

Успішна реалізація інвестиційної складової стратегії розвитку будівельних підприємств значною мірою залежить від ефективного функціонування внутрішніх бізнес-процесів та поліпшення внутрішньої комунікації між різними відділами компанії. Підходи до формування стратегії, незалежно від специфіки діяльності підприємства, можуть бути розділені на кілька етапів: визначення стратегічних цілей; аналіз конкурентоспроможності та зовнішнього середовища в цілому; виявлення сильних та слабких сторін бізнес-процесів та внутрішньої комунікації.

Загалом, обрана стратегія розвитку за інвестиційною складовою представляє собою унікальний набір стратегічних дій, ефективність використання яких залежить від їх відповідності умовам внутрішнього та зовнішнього середовища. Дослідження сильних та слабких сторін підприємства надає повну картину внутрішнього середовища організації та допомагає виявити необхідні зміни для подальшого розвитку. Внутрішнє середовище включає різноманітні бізнес-процеси та інші складові, які в сукупності формують загальний потенціал та можливості розвитку компанії. Для будівельного підприємства внутрішнє середовище включає виробничу, фінансову, маркетингову, кадрово-організаційну та інші складові, які мають свою структуру. Основою формування інвестиційної складової стратегії розвитку будівельних підприємств є встановлення основних цілей, що становлять фундамент для впровадження змін у напрямку розвитку підприємства.

Сутність інвестиційної складової стратегічного розвитку будівельного підприємства повинно забезпечувати для будівельного підприємства:

- Орієнтованість на досягнення конкретних та обґрунтованих взаємопов'язаних стратегічних цілей.

- Ієрархічна організація та підпорядкованість елементів внутрішньої структури, оскільки визначається загальнокорпоративна стратегія, різні види стратегій (включаючи продуктово-товарні та ресурсні) для кожної стадії в прийнятті рішень.

- Узгодженість напрямів та цілей різних функціональних підсистем з метою досягнення загальнокорпоративних стратегічних цілей.

- Створення синергетичного ефекту шляхом ефективного поєднання активів, ресурсів та бізнес-процесів у їхній сукупності та взаємозв'язку.

- Обґрунтованість та зваженість.

- Гнучкість і динамічність на основі системно-ситуаційного підходу, що враховує динаміку та вектор змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі, відображаючи їх у стратегічних пріоритетах та змісті елементів стратегічного набору.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Під час дослідження було встановлено, що інвестиційна складова стратегічного розвитку будівельних підприємств є комплексним системним процесом, що вимагає від суб'єктів постійного вдосконалення, розробки адаптивного плану до змін як у внутрішньому, так і в зовнішньому середовищі, вдосконалення інвестиційних можливостей у стратегічному розвитку.

Вибір дієвої інвестиційної стратегії має враховувати перспективи розвитку будівельного підприємства, відповідати основним принципам та наявним внутрішнім і зовнішнім ресурсам на підприємстві. Етапи розробки інвестиційної складової стратегічного розвитку будівельних підприємств включають: створення стратегії будівельного підприємства з урахуванням інвестиційної складової, аналіз діяльності будівельного підприємства, формування та коригування загальнокорпоративної стратегії розвитку, вибір оптимальних функціональних стратегій розвитку, пошук стратегії розвитку на основі інвестиційної складової, створення плану впровадження стратегії розвитку, коригування змін в обрану стратегію розвитку на основі інвестиційної складової. Інвестиційної складової стратегічного розвитку будівельного підприємства забезпечує для будівельного підприємства орієнтованість на досягнення конкретних цілей, ієрархічність та підпорядкованість, узгодженість напрямів та цілей, створення синергетичного ефекту, обґрунтованість та зваженість, гнучкість і динамічність.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на формування механізмів ефективної взаємодії під час формування стратегії розвитку будівельних підприємств на основі інвестиційної складової в умовах війни. Такий підхід уможливить залучення інвестиційних ресурсів через формування сильних сторін у бізнесі задля відновлення економіки України.

Література:

1. Мазур І.І., Коротун М.В. Управління інноваційно-інвестиційною діяльністю будівельного бізнесу. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. 2022. Вип. 34. С. 12—18. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.6922607>.

2. Величко В.А., Грицьков Є.В., Зубарев, Д.В. Напрями формування стейкхолдерно-орієнтованої стратегії управління будівельними підприємствами: вітчизняний і міжнародний досвід. Комунальне господарство міст. 2020. № (155). Т. 2. С. 2—7. <http://dx.doi.org/10.33042/2522-1809-2019-7-153-2-7>

3. Щербина О. С. Основи формування стратегій будівельно-виробничого підприємства. Підприємництво і

торгівля. 2023. № (39). С. 254—259. <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2023-39-32>

4. Юрченко Ю.О. Сутність та структура стратегічного набору будівельних підприємств. Проблеми системного підходу в економіці. 2018. № 5 (67). С. 151—156. <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2018-5-25>

5. Єпіфанова І. Удосконалення інвестиційного середовища в сфері розвитку житлового фонду в Україні. Modeling the development of the economic systems. 2023. № (1). С. 185—193. <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-7-26>

6. Yurchenko Y. (2019). Key stages of financial strategy development for construction enterprises. University Economic Bulletin. 2019. № (41). pp. 221—228. <https://doi.org/10.31470/2306-546X-2019-41-221-228>

7. Полінкевич О.М. Потенціал розвитку будівельних підприємств Волинської області. Економічний форум. 2017. № 1. С. 151—155.

8. Вахович І., Ліпич Л., Полінкевич О., Хілуха О., Кушнір О. Організаційна культура в контексті стратегії розвитку фірми. Вісник Львівського університету. Серія економічна. 2021. Випуск 61. С. 254—264. <http://dx.doi.org/10.30970/ves.2021.61.0.6121>

9. Chaikina A. Features of formation of development strategy at construction enterpris. Інфраструктура ринку. 2020. Вип. 4. С. 181—186. <https://doi.org/10.32843/infrastruct41-30>

10. Bozhanova V., Kononova O. Formation Of Socio-economic Development Strategy Of Construction Enterprises. Eureka: Social and Humanities. Business, management and accounting. 2018. # 6. P. 10—18. <https://doi.org/10.21303/2504-5571.2018.00810>

References:

1. Mazur, I.I. and Korotun, M.V. (2022), "Management of innovative and investment activities of the construction business", Scientific notes of the Lviv University of Business and Law. The series is economical. Legal series, vol. 34, pp. 12—18.

2. Velychko, V.A., Hrytskov, E.V. and Zubarev, D.V. (2020), "Directions for the formation of a stakeholder-oriented management strategy of construction enterprises: domestic and international experience", Communal management of cities, vol. 155 (2), pp. 2—7.

3. Shcherbyna, O. S. (2023), "Basics of the formation of strategies of a construction and manufacturing enterprise", Entrepreneurship and trade, vol. 39, pp. 254—259.

4. Yurchenko, Yu.O. (2018), "The essence and structure of a strategic set of construction enterprises", Problems of the systemic approach in economics, vol. 5 (67), pp. 151—156.

5. Epifanova, I. (2023), "Improvement of the investment environment in the field of housing stock development in Ukraine", Modeling the development of the economic systems, vol. 1, pp. 185—193.

6. Yurchenko, Y. (2019), "Key stages of financial strategy development for construction enterprises", University Economic Bulletin, vol. 41, pp. 221—228.

7. Polinkevych, O.M. (2017), "Development potential of construction enterprises of the Volyn region", Economic Forum, vol. 1, pp. 151—155.

8. Vakhovych, I., Lipych, L., Polinkevych O., Khilukha, O. and Kushnir, O. (2021), "Organizational culture in the context of the company's development strategy", Bulletin of Lviv University. The series is economical, vol. 61, pp. 254—264.

9. Chaikina, A. (2020), "Features of formation of development strategy at construction enterpris", Market infrastructure, vol. 4, pp. 181—186.

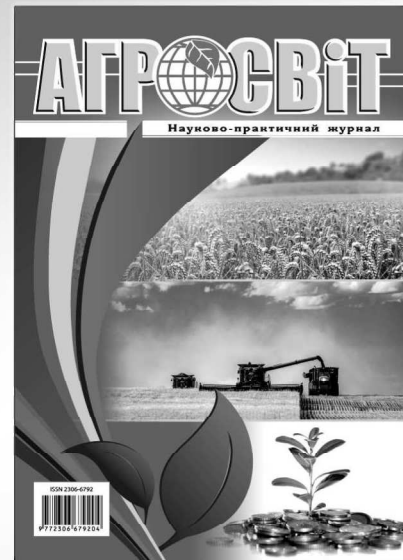
10. Bozhanova, V. and Kononova, O. (2018), "Formation Of Socio-economic Development Strategy Of Construction Enterprises", Eureka: Social and Humanities. Business, management and accounting, vol. 6, pp. 10—18.

Стаття надійшла до редакції 28.05.2024 р.

АГРОСВІТ

<https://nauka.com.ua>

Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292